

УДК 330.341.1.

Рекуш А. М. аспірант,
Національний університет біоресурсів і природокористування України

ГЕНЕЗИС ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. В статті узагальнено сутність інновація, яку потрібно розглядати в комплексному підході, який охоплює процес, об'єкт, систему і результат. Розглянуто різні погляди науковців до визначення категорії «інноваційна діяльність».

Ключові слова: інновація, діяльність, інноваційна діяльність, підприємство, процес.

Annotation. It is summarized the notion of the concept innovation which have to be considered via complex approach which concludes process, object, system and result in the article. These components are equivalent toward such features: it is derivative of generation idea process also fundamental and applied researches; provide its sustainability and goals achievements of socio-economic system; provide competitive advantages for socio-economic system; applied usage. To develop full disclosing of particular concept is possible only by using this approach by connecting the stages from generating idea to its materialization and implementation in real life through innovative product, service and quality change in all subsystems of organization and management as an integrity.

It should be paid attention to necessity of highlights such category as innovative activity. It is analyzed different authors' approaches toward understanding of substance of innovative activity, and it is made a conclusion that there is almost no integrity, systematic view on the substance and specificity of innovation activity on the whole. It should be noticed that the aspects of the innovation activity such as: environmental, active and personal have to be counted.

During innovative activity is being studied some prerequisites should be considered such as: to organize the innovative activity's experience based on the basic content activity; to create innovative-social environment good for innovative process' subject; to develop personal readiness unto innovative activity which be involved the development of innovative primary personal features.

Key words: innovation, activity, innovative activity, organization, process

Постановка проблеми. Інноваційна діяльність у вітчизняній практиці є порівняно новим явищем. Те широке поняття діяльності, що використовувалося раніше, називалося науково-технічним прогресом, застосуванням досягнень науки і техніки у виробництві. Нині термін „інновація" став активно використовуватися в перехідній економіці України як самостійно, так і для позначення низки пов'язаних з ним понять: „інноваційна діяльність", „інноваційний процес", „інноваційне рішення" тощо. Тому він вимагає, на наш погляд, певного уточнення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження, що присвячені проблемам інновацій, містять розбіжні погляди на визначення сутності понять "інновація", "інноваційна діяльність". Різні дослідники (В.М. Аньшин, Х. Барнет, Г.В. Бромберг, Л. Водачек, П.Н. Завлін, С.Д. Ільєнкова, Ю.П. Морозов, К.Найт, И.Перлакі, А.И. Пригожин, Б.Санто, Б.Твист, В. Томпсон, Р.Уотерман, Р.А. Фатхутдинов, Р.Фостер, М.Хучек, Й.Шумпетер та ін.) трактують поняття «інновація», у залежності від об'єкта та предмета дослідження, ступе-

ня новизни, значущості перетворень, ролі та впливу на економічні процеси.

Цілі статті. Визначення ключових аспектів у розгляді поняття «інноваційна діяльність», наданих у сучасній російській та українській науковій літературі, їх аналіз та наповнення сучасним контекстом.

Виклад основного матеріалу дослідження. У науковій літературі нараховується багато видів і визначень поняття „інновація" та «інноваційна діяльність»

Слід зазначити, що поняття «інновація» вживається із значними розбіжностями в його трактуванні. Тому в першу чергу необхідно уточнити його сучасний зміст. На нашу думку інновацію потрібно розглядати в комплексному підході, який охоплює процес, об'єкт, систему і результат. Які відповідають таким ознакам: є похідними від процесу генерації ідей та фундаментальних і прикладних досліджень; забезпечують досягнення цілей соціально – економічної системи та забезпечують її стійкість; надають соціально – економічній системі конкурентні переваги; застосовуються в практичній діяльності. Лише при такому підході можливо розширити повноту розкриття даного

поняття, поєднавши етапи від зародження ідеї, її матеріалізацію та впровадження в реальну практику через інноваційний продукт, послугу, а також якісну зміну в усіх підсистемах організації та менеджменту як цілісності.

При цьому ми акцентуємо свою увагу на необхідності виділення такої категорії як інноваційна діяльність. Однак відмічаємо, що в економічній літературі існують неоднозначні підходи до розкриття сутності даного поняття.

Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність» інноваційна діяльність розглядається як одна із форм інвестиційної та трактується як діяльність, що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу, що включає: випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки і технологій; прогресивні міжгалузеві структурні зрушення; реалізацію довгострокових науково-технічних програм з великими строками окупності витрат фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін у стані продуктивних сил; розробку і впровадження нової, ресурсозберігаючої технології, призначеної для поліпшення соціального і екологічного становища [1].

Відповідно до ч.1 ст. 325 Господарського кодексу інноваційною діяльністю у сфері господарювання є діяльність учасників господарських відносин, що здійснюється на основі реалізації інвестицій з метою виконання довгострокових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя [2].

У Законі України «Про інноваційну діяльність» акцентується на комерційному використанні результатів інноваційної діяльності, на відміну від положень ст. 325 Господарського кодексу, яка виступає діяльністю, що спрямована на виконання науково-технічних досягнень у виробництво.

Згідно з інструкцією, щодо заповнення форми державного статистичного спостереження N 1-інновація «Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства» під інноваційною діяльністю розуміють усі наукові, технологічні, організаційні, фінансові й комерційні дії, що призводять до

здійснення інновацій або задумані з цією метою. До інноваційної діяльності входять дослідження і розробки, не пов'язані прямо з підготовкою конкретної інновації [3].

Як бачимо, в українському законодавстві не існує єдиного підходу до трактування визначення «інноваційна діяльність», що на нашу думку є недопустимим. Та й самі вище перелічені нормативні акти, носять більш інформаційний характер.

С. В. Кузьмін, вважає інноваційну діяльність складною зв'язкою, структурою з різнотипних діяльностей, «діяльність над діяльністю» [4, с.23].

В короткому термінологічному словнику інноваційна діяльність розглядається, як діяльність спрямована на використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок з метою розширення й оновлення номенклатури та покращення якості продукції, яка виготовляється, удосконалення технологій їх виготовлення з наступним упровадженням й ефективною реалізацією на внутрішньому та зовнішньому ринках. Інноваційна діяльність, пов'язана з інвестиціями в інновації, називається інноваційно – інвестиційною діяльністю [5, с.23].

М. М. Маліванов вважає, що інноваційна діяльність – не вид, а тим більше не сфера, а характер діяльності. «Інноваційної сфери, як предметної галузі не існує, оскільки будь – яка діяльність у будь – якій сфері – від економіки до освіти, мистецтва і навіть політики – може бути інноваційною. Якщо в неї привноситься нове (знання, технології, прийоми, підходи), не заради новизни і не з метою підтвердження можливості практичного використання нового, а виключно для отримання результату, що відрізняється високою затребуваністю (соціально – економічною, ринковою, оборонною і т.п.)» [6, с.98].

На думку Т. В. Майорової, інноваційна діяльність - це процес доведення наукової ідеї або технічного винаходу до стадії практичного використання, що дає прибуток, а також пов'язані з цим процесом техніко – економічні та інші зміни у соціальному середовищі. Вона охоплює випуск та поширення нових видів техніки та технологій; прогресивні міжгалузеві структурні зрушення; реалізацію довготермінових науково –

технічних програм із великими термінами окупності витрат; тощо [7, с.128].

Є. П. Печерська розглядає інноваційну діяльність як компонент професійної діяльності. Цей інноваційний компонент є основою, що забезпечує, з одного боку, її спрямованість на досягнення успіху, а з іншого, - свідому активність і мобільність в умовах невизначеності конкурентного середовища [8, с.120].

А. В. Шлома інноваційну діяльність розглядає як особливий вид людської діяльності, якому притаманні спільні з усіма іншими видами діяльності риси: суб'єктивність, предметність, активність, цілеспрямованість, умотивованість, творчість [9, с.24].

Проаналізувавши підходи різних авторів до розуміння сутності інноваційної діяльності, можна зробити висновок, що практично відсутнє цілісне, системне бачення на сут-

ність і специфіку інноваційної діяльності в цілому. Слід зазначити, що в інноваційній діяльності потрібно враховувати такі аспекти як: середовищний, діяльнісний та особистісний.

Висновок. Розглянувши основний зміст поняття «інноваційна діяльність» в економічній літературі можна зробити висновок, що немає єдиного погляду щодо визначення даного поняття. При розгляді інноваційної діяльності слід дотримуватись певних передумов, а саме: формувати досвід інноваційної діяльності на базі основної змістовної діяльності; створювати інноваційно соціальне середовище - сприятливе між суб'єктами інноваційного процесу; формувати особистісну готовність до інноваційної діяльності, яка б включала розвиток інноваційно – значущих особистісних властивостей.

Література:

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» №1560-12 від 18.09. 1991 р.
2. Господарський кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 18, N 19-20, N 21-22, ст.144)
3. Інструкція, щодо заповнення форми державного статистичного спостереження N 1-інновація «Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства» від № 361 01.10.2008 р.
4. Кузьмин С.В. Инновационная деятельность педагогического коллектива как фактор его развития: дис...к. пед.н., 13.00.01/ С.В. Кузьмин. – Ярославль, 2003. – 197 с.
5. Статистика науки и инноваций: краткий терминологический словарь / [под ред. Л.М. Гохберга]. – М.: ЦИСН, 2004. – 377 с.
6. Маливанов Н.Н. Теория и практика формирования в системе непрерывного образования профессионально важных качеств инженера как субъекта инновационной деятельности: дис....д – ра пед.н., 13.00.08/ Н.Н. Маливанов. – М., 2003. – 318 с.
7. Майорова Т.В. Инвестиційна діяльність: навч. посібник. – К.: Вид – во ЦУЛ, 2003. – 376 с.
8. Печерская Э.П. Методология формирования инновационного компонента профессиональной деятельности специалиста в условиях высшей школы: дис....д – ра пед.н., 13.00.08./ Э.П. Печерская. – Тамбов, 2003. – 361 с.
9. Шлома А.В. Личностно – профессиональное самосовершенствование как средство подготовки учителей к инновационной деятельности: дис....к. пед.н., 13.00.08/ А.В. Шлома. – Брянск, 2004. – 219 с.